

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

تأثیر برنامه آموزشی مراقبت از خود بر شدت علائم و کیفیت زندگی
بیماران مبتلا به سندرم روده تحریک پذیر

استاد راهنما: دکتر شهرزاد غیاثوندیان

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته پرستاری

نگارش: مجتبی قربانی

خرداد ۱۳۹۳

چکیده

مقدمه: سندرم روده تحریک پذیر، یک بیماری مزمن است که نیاز به استراتژی های خودمراقبتی خاص دارد. آموزش به بیماران مناسب ترین راه در شروع روند مراقبت و درمان بالینی است. هدف این مطالعه تعیین تاثیر برنامه مراقبت از خود بر شدت علائم و کیفیت زندگی بیماران مبتلا به سندرم روده تحریک پذیر می باشد.

روش کار: پژوهش حاضر یک کارآزمایی بالینی تصادفی شده دو گروهی می باشد که در کلینیک تخصصی گوارش شهر اراک انجام گردید. تعداد ۶۰ نفر در گروه آزمون و ۵۹ نفر در گروه کنترل به طور تصادفی قرار گرفتند. بیماران هر دو گروه، درمان معمول سندرم روده تحریک پذیر به وسیله متخصص گوارش را دریافت کردند. مراحل اجرای برنامه خودمراقبتی در گروه آزمون، شامل طراحی و تعیین روایی محتوای بسته آموزشی خودمراقبتی، آموزش انفرادی، پیگیری تلفنی اول، آموزش گروهی و پیگیری تلفنی دوم بود. کیفیت زندگی بیماران با پرسشنامه IBS-QOL و شدت علائم با پرسشنامه IBS-SSS در دو مرحله قبل و هشت هفته بعد از کارآزمایی بالینی سنجیده شد. داده های آماری از طریق نرم افزار SPSSver۱۶ با آمار توصیفی و آزمون های آماری t زوجی، t مستقل، ویلکاکسون و من-ویتنی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: بین دو گروه، اختلاف معناداری در میانگین نمره کل کیفیت زندگی و تمامی زیرمقیاس های آن و میانگین شدت علائم قبل از مداخله وجود نداشت ($p > 0/05$)، درحالیکه بعد از مداخله تفاوت دو گروه بجز در زیرمقیاس نگرانی جنسی ($p = 0/53$) معنادار شد ($p < 0/0001$). اجرای برنامه مراقبت از خود، باعث ارتقاء میانگین نمره کل کیفیت زندگی و تمامی زیرمقیاس های آن بجز نگرانی جنسی ($p = 0/17$) و کاهش میانگین شدت علائم بیماران گروه آزمون بعد از مداخله نسبت به قبل گردید ($p < 0/0001$). در حالیکه در گروه کنترل اختلاف معنی داری از لحاظ آماری مشاهده نشد ($p > 0/05$).

نتیجه گیری: با توجه به اثربخشی برنامه مراقبت از خود می توان از این برنامه در جهت ارتقاء سطح سلامت بیماران و افزایش توانایی خودمراقبتی آنان استفاده نمود. بنابراین پرستاران، مربیان و دانشجویان پرستاری به عنوان عضوی از تیم سلامت می توانند از برنامه خودمراقبتی حاضر استفاده نمایند.

کلمات کلیدی: سندرم روده تحریک پذیر، مراقبت از خود، کیفیت زندگی

Tehran University of Medical Sciences

Faculty of Nursing and Midwifery

Thesis title

**The effect of instructional program of self-care on
severity of symptoms and quality of life in patients
with irritable bowel syndrome**

By: Mojtaba Ghorbani

Under Supervision of:

Shahrzad Ghiyasvandian

Masoumeh Zakerimoghadam

Anoshirvan Kazemnejad

A Thesis submitted to the Graduate studies Office

In partial fulfillment of the requirements for

The degree of Master of Science in Nursing

June/۲۰۱۴

Abstract

Background: Irritable bowel syndrome is a chronic disease requiring special self-care strategies. The most suitable method of clinical therapy is training the patients. The present study aimed to determine the effect of self-care program on symptoms severity and quality of life of the patients with irritable bowel syndrome.

Method: The present study is a randomized clinical trial with two groups in gastroenterology clinic of Arak. 60 people were selected in experiment group and 60 people were selected in control group randomly. The patients of both groups underwent common treatment of irritable bowel syndrome by Gastroenterologist. The self-care program stages were designing and determining the validity of the content of the self-care training package, individual education, first telephone follow up, group training and second telephone follow up in experiment group. The quality of life of the patients was evaluated by IBS-QOL questionnaire and the symptoms severity was evaluated by IBS-SSS questionnaire in two stages 8 weeks before and after clinical trial. The statistical data were analyzed by SPSSver 16 software with descriptive statistics, paired and independent t tests, Mann-Whitney and Wilcoxon.

Results: There was no significant difference between two groups in terms of the mean severity of the symptoms and the quality of life and its subscales before intervention ($P > 0.05$) while after intervention, the difference of two groups was significant ($P < 0.001$) except sexual concern subscale ($p = 0.03$). Self-care program improved cumulative score quality of life and all subscales except sexual concern ($p = 0.001$). Also symptoms severity decreased in case group after intervention ($P < 0.001$); While there was no statistical significant difference in control group ($P > 0.05$).

Conclusion: Considering the effectiveness of these patients self-care program, it can help to promote the health and self-care ability of IBS patients. Therefore nurses, nursing students and their teachers as health care providing team members can use this self-care program.

Keywords: Irritable bowel syndrome, Self-care, quality of life